

Bron: Jaarboek van de Koninklijke Marine 1984

Hr.Ms. Zuiderkruis

commandant: ktz R.C. Veenendaal, sedert 13 juli ktz A.M. Ohr

Het verslagjaar begon met een intensief laadprogramma voor levensmiddelen, reserve onderdelen en olie voor een Flag Officer Sea Training periode als "residence tanker" (30 januari-3 februari) en de eskaderreizen (van 13 februari-24 maart en van 22 april-26 mei).

De eerste eskaderreis voerde naar Portsmouth (18-20 februari), Den Helder (24-27 februari) en Rosyth (2-5 maart). Van 13 februari tot 2 maart waren twee Lynx-helikopters aan boord gedetacheerd in verband met kwalificeren van de vliegtuigbemanningen. Na vertrek uit Rosyth werd tot 22 maart deelgenomen aan de oefening Teamwork-84.

Uittreksel uit het jaarverslag van de eskaderstaf

Eskader (Task Group 429.5)

Eskadercommandant: schout-bij-nacht C.H.E. Brainich von Brainich Feith.

Vlaggeschip: Hr.Ms. De Ruyter, sedert 9 april Hr.Ms. Tromp

De samenstelling van Task Group 429.5 gedurende de winterreis van 13 februari tot 24 maart, was als volgt: Hr.Ms. De Ruyter, Hr.Ms. Zuiderkruis, Hr.Ms. Van Kinsbergen, Hr.Ms. Jan van Brakel, Hr.Ms. Banckert en Hr.Ms. Philips van Almonde.

13 februari tot 5 maart waren aan boord van Hr.Ms. Zuiderkruis twee Lynx helikopters gedetacheerd, alsmede instructeurs, leerlingen en een onderhoudsploeg van de helikoptersquadrons 7 en 860. Gedurende deze periode opereerde Hr.Ms. Banckert zonder haar vluchteenheid. maar werd Hr.Ms. Van Kinsbergen met een extra helikopter uitgerust.

Op de diverse schepen waren cursisten van de hogere militaire vorming ingescheept.

Op 13 februari koos liet eskader onder gunstige weersomstandigheden zee en zette via Het Kanaal koers naar de oefengebieden nabij Plymouth. Gedurende de ochtend van 14 februari werd rendez-vous gemaakt met Hr.Ms. Tromp en Hr.Ms. Callenburgh, waarbij beide eenheden in het eskader integreerden. De commandant van het fregattensquadron was aan boord van Hr.Ms. Tromp ingescheept. In de Plymouth oefengebieden werden naast individuele scheepsoefeningen, onderzeebootbestrijdingsoefeningen, schietoefeningen en luchtdoelschietoefeningen op een Learjet 35a uitgevoerd. Deze laatste opereerde vanaf het marinevliegkamp Valkenburg. Tevens gaven op 15 en 16 februari Atlantics van de squadrons 2 en 321 acte de presence. waardoor meer geavanceerde oefeningen mogelijk waren. De organieke helikopters en

ook het opleidingsdetachement aan boord van Hr.Ms. Zuiderkruis werkten een intensief oefenprogramma af.

Na een drukke oefenweek zetten Hr.Ms. Tromp en Hr.Ms. Jan van Brakel vrijdagavond 17 februari koers naar Plymouth voor een routinebezoek van 18 tot 20 februari. Hr.Ms. De Ruyter, Hr.Ms. Zuiderkruis, Hr.Ms. Banckert, Hr.Ms. Philips van Almonde en Hr.Ms. Van Kinsbergen stoomden op naar Portsmouth voor een routinebezoek gedurende dezelfde periode. Op zaterdag 18 februari debarkeerden de cursisten van de hogere militaire vorming en embarkeerden de cursisten van de hogere stafvorming van de luchtmachtstafschoon op de diverse eskadereenheden. Na een geslaagd weekend in beide havens kozen de eskadereenheden op maandag 20 februari weer zee en stoomden via Het Kanaal op naar de Noordzee benoorden de Waddeneilanden om deel te nemen aan de luchtverdedigingsoefening Diamond Nut van 21 tot en met 24 februari. Op vrijdag 24 februari arriveerde het eskader in Den Helder om er het weekend tot 27 februari door te brengen. Hiermee liep het eerste deel van de winterreis ten einde.

Terugblikkend kan geconstateerd worden dat, ondanks de matige weersomstandigheden, de oefening Diamond Nut geslaagd was te noemen en met name er toe heeft bij gedragen dat de luchtverdedigingsorganisatie van zowel het eskader als individuele eenheden tot een goed niveau kon worden opgewerkt. De inzet van de Jamcar, geplaatst aan boord van Hr.Ms. Zuiderkruis en de enthousiaste medewerking van eerder genoemde luchtmachten en alle overige betrokken deelnemers hebben het eerste deel van de winterreis tot een succesvolle gemaakt waar ook de cursisten van de hogere stafvorming hun voordeel mee hebben kunnen doen.

Op maandagmiddag 27 februari ten 14.00 uur vertrok het eskader onder slechte weersomstandigheden weer naar zee. Het bestond nu uit: Hr.Ms. De Ruyter, Hr.Ms. Zuiderkruis, Hr.Ms. Van Kinsbergen, Hr.Ms. Jan van Brakel, Hr.Ms. Pieter Florisz, Hr.Ms. Banckert en Hr.Ms. Philips van Almonde. Deze laatste eenheid moest echter te Den Helder achterblijven vanwege reparatiewerkzaamheden; haar boordhelikopter werd daarom geplaatst aan boord van Hr.Ms. Van Kinsbergen. Ook Hr.Ms. Van Kinsbergen werd door pech achtervolgd en kon eerst 's-avonds Den Helder verlaten. Om zich op de hoogte te stellen van de vorderingen van het helikopteropleidingsdetachement had de commandant van de groep helikopters zich ingescheept aan boord van Hr.Ms. Zuiderkruis. Er werd koers gezet naar het oefengebied Devil's Hole waar de volgende morgen, 28 februari, rendez-vous werd gemaakt met Hr.Ms. Potvis om tot woensdag 29 februari middernacht onderzeebootbestrijdingsoefeningen mee uit te voeren. Hieraan namen ook Atlantics van de squadrons 2 en 321 deel. In de ochtend van donderdag 1 maart voegde Hr.Ms. Philips van Almonde zich weer bij het eskader. De oefeningen werden voortgezet tot donderdagavond, waarna koers werd gezet naar Rosyth voor een routinebezoek van 2 tot 5 maart. Bij aankomst werd de detachingsperiode van het opleidingsdetachement afgesloten. De betrokken helikopters vlogen terug naar Nederland en het onderhoudspersoneel keerde per F-27 huiswaarts.

Vrijdagmorgen 2 maart arriveerde BNS Westhinder te Rosyth om in het eskader te integreren voor deelname aan de oefeningen Elder Forest en Teamwork 84.

Op maandag 5 maart vertrok liet eskader weer naar zee en nam op 6 en 7 maart deel aan de oefening Elder Forest, een luchtverdedigingsoefening in de United Kingdom Air Defense Region. Hierbij verzorgden de eskadereenheden, in samenwerking met walradarstations de opbouw van het luchtbeeld. De bedoeling was het vroegtijdig waarschuwen van een op handen zijnde luchtaanval op het grondgebied van het Verenigd Koninkrijk. Het geleerde tijdens de Diamond Nut kon in praktijk worden gebracht. Tegelijkertijd was de oefening Teamwork 84 begonnen in het kader waarvan in de nacht van 6 op 7 maart rendez-vous werd gemaakt met de United Kingdom/Netherlands Amphibious Taskgroup. Onder begeleiding van de eskadereenheden, aangevuld met het Britse fregat HMS Bristol werd op 8 maart koers gezet naar een rendez-vous positie met de US Amphibious Taskgroup. Deze werd geëscorteerd door een aantal Duitse eenheden.

Na het rendez-vous zette de gezamenlijke Amphibious Force, geëscorteerd door voornoemde eenheden, koers naar het Trondelay gebied om van 10 tot 12 maart een oefenlanding uit te voeren. Na een succesvolle uitvoering hiervan zette het gehele verband aangevuld met een groot aantal Amerikaanse en Britse schepen en ondersteund door vliegtuigen en onderzeeboten, koers naar het landingsgebied in de Malangenfjord nabij Tromsø. Hier werd van 16 tot 19 maart de daadwerkelijke landing uitgevoerd. Tijdens de opmars werd het verband regelmatig aangevallen door de (oefen) tegenstanders. Ook van de zijde van het Warschau Pact werd bijzonder veel belangstelling getoond. Het eskader was tijdens de landing belast met de bescherming van het gebied tegen aanvallen van oppervlakte eenheden en onderzeeboten. Na een succesvol verlopen landing zette het eskader weer koers naar het zuiden, bescherming biedend aan de amfibische landingseenheden.

Op zaterdagmorgen 24 maart liep het eskader Den Helder binnen en kwam aan de winterreis een einde.

Gedurende de tweede eskaderreis van 22 april tot 26 mei werden Gibraltar (3-7 mei) en Las Palmas (17-21 mei) bezocht. In de periode van 27 april tot 3 mei werd deelgenomen aan oefening Open Gate.

Uittreksel uit het jaarverslag van de eskaderstaf

Eskader (Task Group 429.5)

Eskadercommandant: schout-bij-nacht C.H.E. Brainich von Brainich Feith.

Vlaggeschip: Hr.Ms. Tromp

Gedurende de voorjaarsreis van 24 april tot 25 mei was Task Group 429.5 als volgt samengesteld: Hr.Ms. Tromp, Hr.Ms. Zuiderkruis, Hr.Ms. Banckert, Hr.Ms. Pieter Florisz, Hr.Ms. Evertsen en Hr.Ms. Van Nes. Na een onderhoudsperiode te Den Helder vertrok het eskader na Pasen, op dinsdag 24 april ten 14.00 uur naar zee. Al oefenend ging het eskader via het Kanaal in opmars naar de wateren bewesten Portugal. Op woensdag 25 april werd in Het Kanaal een luchtverdedigingsoefening gehouden met een aantal Franse gevechtsvliegtuigen.

Vrijdag 27 april arriveerde het eskader in de aanvangspositie voor de oefening Open Gate 84 die ten 12:00ur begon. Gedurende de eerste dagen was liet eskader belast met de opsporing van de oefentegenstanders; vervolgens werd konvooibescherming verleend samen met de eenheden van de Standing Naval Force Atlantic. Door het grote aantal incidenten konden de eskadereenheden, zowel individueel als in groepsverband, zich opwerken op het gebied van onderzeebootbestrijding, luchtverdediging en oppervlakte oorlogsvoering. Na een geslaagde oefenperiode met mooi weer liep het eskader op vrijdagmorgen 4 mei de haven van Gibraltar binnen voor een routinebezoek tot 7 mei. Hr.Ms. Isaac Sweers voegde zich op zaterdag 5 mei bij het eskader. Adelhorsten van de technische- en elektrotechnische dienst en administratie scheepten zich in aan boord van de diverse schepen.

Na een zonnig weekend koos het eskader op 7 mei weer zee en stoomde tot 12 mei al oefenend op naar de wateren zuidwest van Madeira. Gedurende dit tweede deel van de voorjaarsreis werd intensief geoefend in zeedoel- en luchtdoelschieten. Hr.Ms. Tijgerhaai fungeerde als doel voor de vele onderzeebootbestrijdingsoefeningen. Er werd ook samengewerkt met 2 P-3C Orions van squadron 320, die van 8 tot 17 mei vanaf het vliegveld Lajes op de Azoren opereerden. Begunstigd door mooi weer werd zo individueel en in eskaderverband verder opgewerkt.

Op donderdag 17 mei liepen Hr.Ms. Tromp, Hr.Ms. Zuiderkruis en Hr.Ms. Isaac Sweers de haven van Las Palmas binnen voor een routinebezoek tot 21 mei.

Na een lang weekend koos het eskader op maandag 21 mei weer zee en werd aan de gezamenlijke opmars naar Den Helder begonnen. Rond het middaguur van 26 mei liepen de eskadereenheden de haven van Den Helder binnen, waarbij de voorjaarsreis ten einde was gekomen.

Na binnenkomst op 26 mei begon een onderhoudsperiode tot 28 juni te Amsterdam, alwaar van 12 tot 28 juni gedokt werd hij de Amsterdamse Droogdok Maatschappij. Na het ontdokken van het schip voer het schip om naar Den Helder. Daar werd het sloopsonderhoud vervolgd en een aanvang gemaakt met het opwerken aan de diverse scholen.

Tijdens de vlootdagen op 6, 7 en 8 juli bezochten 15.500 bezoekers de Zuiderkruis.

Na de gecombineerde compensatie/zomerverlof periode van 30 juli tot 27 augustus werden de onderhouds- en scholenperiodes afgerond waarbij in september ook een tweetal oefenweken (onder andere machinekamerbeproevingen en opwerken Hr.Ms. Van Brakel) op zee vielen (van 10 tot 14 september en van 17 tot 20 september). Deze korte oefenperiode werd besloten met een grote averij oefening ter rede. In de korte tijd die het schip nu nog restte tot het vertrek naar zee teneinde als bevoorradingseenheid te fungeren hij de Standing Naval Force Atlantic werd de bevoorrading voltooid alsmede het tropenkleden der bemanning.

Op 8 oktober vertrok het schip naar zee om zich op 19 oktober te Charleston hij de overige vijf te voegen te weten: FGS Lütjens, HMCS Ottawa, USS Aubrey Fitch, HMS Arethusa en Hr.Ms. Philips van Almonde. Het verband stond onder bevel van Kapitän zur See K. Schwabe.

Op 14 oktober werden in het kader van de actie Visserijdagen Den Oever 500 flessen (flessen post) vrij gezet in positie 33°32'.5N-43°01'.0W (een en ander ten bate van het kinderfonds Unicef).

Na het vertrek uit Charleston (22 oktober) volgden de eerste oefeningen in het Standing Naval Force Atlantic verband teneinde een opgewerkt geheel te krijgen voor de deelname in de Amerikaanse oefening Comptuex 1-85. De volgende haven (Savannah 27-29 oktober) betekende voor de Zuiderkruis de organisatie van een officiële ontvangst van Standing Naval Force Atlantic, tijdens welke door medewerking van KRO en Volendam - zonder de andere landen tekort te doen - aanzienlijke Holland promotie plaats vond.

Van 30 oktober tot 1 november lag het verband in Mayport. Van 1 tot 14 november werd in de wateren benoorden en bezuiden Puerto Rico deelgenomen aan de oefening Comptuex. Tevens viel een individueel bezoek aan Roosevelt Roads terwijl de overige schepen andere Caribische havens aandeden. Voor de bemanning bestond hier een goede gelegenheid tot deelname aan excursies naar een tropisch regenwoud, de Bacardi Rum fabriek en het oude San Juan. Na het vertrek werd eerst opgeformeerd met de overige Standing Naval Force Atlantic eenheden teneinde in gezamenlijke opmars naar New Orléans te gaan (voor de Zuiderkruis: Baton Rouge).

Voorals Hr.Ms. Zuiderkruis mocht zich verheugen in belangstelling van de media. Gedurende de tocht op de Mississippi werden vele bemanningsleden geïnterviewd en werd door de ingeschepte journalisten en fotografen een uitgebreid verslag gemaakt van het wel en wee aan boord van een bevoorradingsschip, waarbij het feit dat liet schip met een gemengde bemanning vaart - soms door enige aandrang - niet als het meest opmerkelijke verschijnsel werd gepresenteerd.

In Baton Rouge werd aan de Louisiana Naval War Memorial Commission ten behoeve van USS Kidd (DD-661) twee dubbele 20 mm Oerlikons en twee dieptebomwerpers overgedragen door de marineattaché Washington schout-bij-nacht J.J. Leeflang in de aanwezigheid van onder andere de gouverneur van Louisiana Mr. E. Edwards. Veel bemanningsleden hebben gebruik gemaakt van uitnodigingen van Amerikaanse gezinnen om deel te nemen aan het thanksgiving diner. Ook mocht het bruisende jazz leven in de French Quarters in New Orleans zich in veler belangstelling verheugen.

Op 24 november werd koers gezet naar de laatste Amerikaanse haven van deze reis: Mayport waar op 28 november werd afgemeerd. Vier opvarenden verkozen een alternatieve route: per fiets werd met een Standing Naval Force Atlantic team de afstand van 1.037 km in zeven dagen afgelegd. Voor de bemanning betekende het verblijf van zes dagen in deze haven een uitstekende gelegenheid om deel te nemen aan een veelvoud van excursie mogelijkheden: Disneyworld, Epcocentre, Cape Canaveral enzovoorts.

Op 4 december werd door de "European homeport" schepen met Hr.Ms. Zuiderkruis als Officer in Tactical Command de terugreis naar Europa aanvaard. Via een zuidelijke route kon door het gunstige weer een redelijk hoge snelheid worden gehandhaafd waardoor de fregatten na zes maanden deployment hun gewenste tijd van aankomst konden halen en Hr.Ms. Zuiderkruis op 15 december te Den Helder afmeerde.

Na een week afstorten en aanvang voorbereiden winterreis werd op 21 december met welverdiend winterverlof gegaan.

Havenbezoeken:

Land	Plaats	Van	Tot
Engeland	Portsmouth	18 februari 1984	20 februari 1984
Schotland	Rosyth	2 maart 1984	5 maart 1984
Gibraltar	Gibraltar	3 mei 1984	7 mei 1984
Spanje	Las Palmas	17 mei 1984	21 mei 1984
USA	Charleston	19 oktober 1984	22 oktober 1984
USA	Savannah	27 oktober 1984	29 oktober 1984
USA	Mayport	30 oktober 1984	1 november 1984
Puerto Rico	Roosevelt Roads	14 november 1984	16 november 1984
USA	Baton Rouge	20 november 1984	24 november 1984
USA	Mayport	28 november 1984	4 december 1984